

1.9.2022

VMJulKICT

Päivi Anttila, Sami Kettunen

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmä

Aika	1.9.2022 klo 14.00-16.00		
Paikka	Teams		
Osallistujat	Jarkko Levasma	ICT-johtaja, VM	pj
	Mikko Levämäki	erityisasiantuntija, SM	jäsen
	Johanna Kari	neuvotteleva virkamies, SM	varajäsen
	Sonja Töyrylä	ylitarkastaja, LVM (Laura Eiron sijalla)	
	Tomi Kytölä	erityisasiantuntija, OKM	jäsen
	Liisa Huhtala	hallitusneuvos, TEM	jäsen
	Teemupekka Virtanen	erityisasiantuntija, STM	jäsen
	Sihteeristö:		
	Teemu Kääriäinen	erityisasiantuntija, VM	
	Markus Rahkola	erityisasiantuntija, VM	
	Kimmo Mäkinen	erityisasiantuntija, VM	
	Anneli Kupari	johtava asiantuntija, DVV	varajäsen
	Juhani Ruutu	ylitarkastaja, POHA	
	Sami Kettunen	hankepäällikkö, VM	pääsihteeri
	Päivi Anttila	hankekoordinaattori, VM	sihteeri
Poissa	Riitta Partala	johtaja, DVV	
	Laura Eiro	ylijohtaja, LVM	
	Maija Ahokas	yksikön johtaja, LVM	
Erikseen kutsuttuna	Emilia Laitala	erityisasiantuntija, VM	
	Eero Konttaniemi	kehitys- ja tietohallintojohtaja, DVV (Riitta Partalan sijalla)	
	Katja Väänänen	erityisasiantuntija, VM	

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen (Jarkko Levasma)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista. Todetaan, että Maria Nikkilän jäsenyys varapuheenjohtajana on päättynyt 31.8.

Päätös: Hyväksyttiin. Todettiin, että digitalisaatio –yksikön päällikkönä Maria Nikkilän seuraajana on aloittanut erityisasiantuntija Katja Väänänen 1.9. lukien.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Jarkko Levasma) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin.

3. Hallituksen esityksen tilanne (liitteet 2a-b)

Emilia Laitala esittelijänä.

Hallituksen esitystä on täydennetty ja korjattu laintarkastuksesta saatujen huomioiden johdosta. Sisäministeriön lakiin digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta on lisätty momentti mahdollistamaan todistuksen kustannusten perimisen alle omakustannusarvon sekä perusteluihin lisätty maininta vaatimuksesta käsitellä todistuksen sisältämiä tietoja ainoastaan Suomessa.

Ehdotettava sääntely mahdollistaisi kolme Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa suunniteltua toiminnallista kokonaisuutta:

- Digitaalinen henkilöllisyystodistus
- Ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline
- Luonnollisen henkilön tunnistusväline

Säädösehdotukset:

- Uusi laki Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista;
- Uusi laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta;
- Muutoksia tunnistuslakiin, passilakiin, henkilökorttilakiin, VTJ-lakiin ja tukipalvelulakiin.

Viimeiset muutokset hallituksen esityksen sisältöön on parhaillaan käännettävänä. Esittelyluvut sisäministeriöstä ja liikenne- ja viestintäministeriöstä viikolla 36 Budjettilain esittelyviikko on viikolla 37. Lakiehdotusten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta, mutta ehdotukseen lisätään vielä siirtymäsäännökset.

Käydyssä keskustelussa täydennettiin, että liikenne- ja viestintäministeriössä on ministereitä informoitu ja esittelylupa on valmiina. Keskustelussa kysyttiin, onko selvitetty kustannusten kertaantumista ja luonnollisen henkilön tunnistusvälineen hankkimisesta maksusitoumuksella?

Keskustelussa vastattiin, että luonnollisen henkilön tunnistusvälineen hankkiminen maksusitoumuksella on lisätty hallituksen esityksen jatkossa työstettävien asioiden listalle. Kustannusten kertaantumisen osalta asiaan voidaan ottaa kantaa maksuasetusvalmistelussa. Kertyneet kustannukset tulee jyvittää lupien hintoihin. Tällä hetkellä passi- ja henkilökorttivolyymit ovat olleet korkeita ja se on yksi hintoihin vaikuttava tekijä.

Otettiin tiedoksi. On tiedostettu, että valmisteluasioita jää myös jatkovalmisteluun.

4. Palveluiden nimeämiseen liittyvät linjaukset (Anneli Kupari) (liite 3)

Anneli Kupari esittelijänä.

Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa tuotettavat palvelut brändätään Suomi.fi-palveluiksi. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja ulkomaalaisen asiointivälineen tuottamiseen käytettävä palvelu nimetään:

- Suomi.fi-lompakko. Palvelusta voidaan käyttää myös muotoa Lompakko.
- Suomi.fi-plånbok ja Plånbok-tjänsten
- Suomi.fi Wallet ja Wallet service

Fyysistä tunnuslukulaitetta nimitetään tunnuslukulaitteeksi (kodvisare, code display)

Tunnuslukulaite mahdollistaa tunnistautumisen julkisiin digitaalisiin palveluihin. Näin ollen se voi olla Suomi.fi-tunnistuksen toiminnallisuus vastaavalla tavalla kuin nykyinen ulkomaalaisen tunnistusväline FinnAuth. Tunnuslukulaitteesta on saatavilla vähintään kaksi eri versiota, jotta täytetään saavutettavuusvaatimukset; toinen laitteista ns. audioversio. HE-luonnoksen lausuntokierroksen jälkeen valtiovainministeriö on selvittänyt, millä edellytyksillä tunnuslukulaitteen käyttö voitaisiin mahdollistaa myös yksityisen sektorin palveluissa. Jos tämä mahdollistetaan, on ratkaisusta todennäköisesti muodostettava itsenäinen Suomi.fi-palvelu. Tämä päätetään, kun lopullinen käyttökohde tiedossa.

Digi- ja väestötietoviraston brändihierarkiassa palvelut sijoittuvat kohtaan Suomi.fi-kansalaisille. Palveluiden ilme ja värit ovat Suomi.fi-palveluiden mukaiset. Mobiilisovellus sisältää henkilöllisyystodistuksen ja ulkomaalaisen asiointivälineen. Poliisi päättää digitaaliseen henkilöllisyystodistuksen toiminnosta käytettävän

termin. Ulkomaalaisen asiointivälineen osalta toiminnosta käytettävän termin määrittää Digi- ja väestötietoviraston DigiID-hanke käyttäjätestauksen perusteella.

Palveluun kuuluu myös erillinen mobiilisovellus, joka mahdollistaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tarkastamisen käyntiasioinnissa. Tämän nimeksi on alustavasti suunniteltu Suomi.fi-lompakon lukija mutta nimi vahvistetaan käyttäjätestauksen perusteella.

Käydyssä keskustelussa pidettiin tärkeänä selkeää viestintää. Jos kutsutaan välinettä Suomi.fi-lompakoksi, onko siinä sekoittumisvaaraa eIDAS-lompakkoon? Vaikka digitaalinen henkilöllisyystodistus ja ulkomaalaisen asiointiväline ovat samannimisiä, asiointipalvelun näkökulmasta olisi tärkeää pystyä viestimään, että kyseessä on kuitenkin kaksi eri asiaa.

Keskustelussa Digi- ja väestötietoviraston edustaja vastasi, että Lompakko mitä rakennetaan, tulee myöhemmin olemaan kansalaiselle tarjottava eIDAS-lompakko, jolla hän voi myös rajat ylittävästi asioida. Suomi.fi lompakko on kokonaisuudessa palvelu (sovellus). Ulkomaalainen, joka asioi ulkomaalaisen välineellä rajoitetaan teknisesti siltä osin, mihin kyseisellä välineellä pääsee.

Otettiin tiedoksi. Pidettiin tärkeänä viestiä selkeästi, että Suomi.fi lompakko on sovellus ja Digitaalinen henkilöllisyystodistus ja ulkomaalaisen asiointiväline ovat ikään kuin kortteja lompakossa.

5. Hankkeen tilannekatsaus ja riskit (Sami Kettunen) (liitteet 4a-b)

Hankkeen aikataulu. Useita aikatauluun vaikuttavia tekijöitä:

- Etärekisteröityjen henkilötunnusten hyödyntämisen toteutusten viiveet vaikuttavat ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen käyttöönottoon,
- siirtymäsäännösten haasteet (nykylainsäädäntö vs. uudet pykälät) erityisesti ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen osalta,
- palvelun siirtäminen Suomeen poliisin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen osalta viivästyttää alkuperäistä käyttöönottoaikataulua,
- sekä poliisin MHEKO-järjestelmän käyttöönottovalmiuden saavuttaminen 1.3.2023.

Tekninen käyttöönottovalmius voitaisiin kuitenkin saavuttaa porrastetusti. Tämä vaatisi pikaista priorisointia toteutushankkeille.

Esimerkki 1:

- Luonnollisen henkilön tunnistusväline 31.3.2023
- Digitaalinen henkilöllisyystodistus 31.3.2023
(1. versio, ei kaikkia ominaisuuksia)

- Ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline 1.9.2023

Esimerkki 2:

- Luonnollisen henkilön tunnistusväline 31.3.2023
- Digitaalinen henkilöllisyystodistus 30.6.2023
(täysi versio kaikilla ominaisuuksilla)
- Ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline 1.9.2023

Kokonaisuuden etenemisen kannalta yksinkertaisinta ja turvallisinta olisi, että kaikki säännökset tulisivat voimaan vasta 1.9.2023. Tämä tarkoittaisi käytännössä hankkeen tuotosten julkaisua 1.9.2023. Lisäksi tämä tarkoittaisi hankkeen toimikauden jatkamista. Huomioitavaa myös se, että eIDAS-asetuksen voimaantulo alustavasti 30.6.2023.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esille, että ulkomaalaisen välineen käyttöönoton siirtyminen melkein vuodella olisi ongelmallista, esim. kansainvälisiä opiskelijoita ajatellen. Lisäksi on hyvä huomioida, että liittyy EU:n elpymis- ja palautumistukiväline (RRF) rahoitukseen, ja sillä on seurannaisvaikutuksia.

Digi- ja väestötietoviraston edustaja vastasi, että aikataulumuutoksen vaikutuksia ei ole kattavasti analysoitu. eIDAS-notifiointi voidaan käynnistää vasta siinä vaiheessa, kun kansallinen käyttöönotto on tapahtunut. Notifiointi voidaan aloittaa vuonna 2024 ja varsinainen käyttöönotto olisi 2025, myös SDG-asetuksen mukaan pitäisi vuonna 2023 olla jotain tehtynä. Alkuperäinen ajatus oli, että kun saadaan ulkomaalaisen asiointiväline lanseerattua ja käyttöön Finnauth ajettaisiin alas. Koska suunnitelmaa alasajosta ei vielä ole, FinnAuthin käyttöä voidaan jatkaa. Tavoitteena olisi, että suomalaisten rajat ylittävä ratkaisu saataisiin notifioitua 2024, jolloin jäsenmailla olisi 12 kuukautta aikaa määritellä se solmupisteisiin. Asiaa käsitellään tarkemmin hankkeen sihteeristössä.

Keskustelussa täydennettiin, että jos vasta vuonna 2025 saadaan suomalaisille rajat ylittävään tunnistamiseen ratkaisu, niin kenties keskustelu sirullisen henkilökortin notifiointista on tarpeen nostaa uudestaan esille.

Kysyttiin, myös olisiko mahdollista järjestää kahdenvälinen kokous vaikutuksista tarkemmin? Pyydettiin myös listausta hankkeista, joihin heijastusvaikutuksia, jotta muissakin hankkeissa voitaisiin varautua mahdollisiin viivästyksiin.

Päätösesitys: Hallituksen esitykseen kirjataan lakien voimaantuloajaksi 1.9.2023 ilman siirtymäsäännöksiä. Hankkeen kaikkien tuotosten käyttöönotto lakien voimaantulon mukaisesti 1.9.2023.

Päätös: Hyväksyttiin. Päätettiin järjestää kahdenvälinen kokous Digi- ja väestötietoviraston ja opetus- ja kulttuuriministeriön kesken aikatauluvaikutuksista tarkemmin. Hankkeen sihteeristössä päätettiin valmistella listaa hankkeista, joihin aikataulumuutoksella on heijastusvaikutuksia.

Tilannekatsaus ja riskit

Sami Kettunen esitteli hankkeen tilannekatsauksen ja riskit liitteen 4b mukaisesti.

Otettiin tiedoksi. Riskejä tullaan arvioimaan uudestaan aikataulun muuttumisen vuoksi. Tuodaan päivitetty riskitaulukko seuraavaan ohjausryhmän kokoukseen.

6. Palveluiden sijainti (Eero Konttaniemi, Sami Kettunen) (liitteet 5a-b)

Palveluiden sijainti ja päätösesitys (Sami Kettunen)

Passien ja henkilökorttien yksilöintitietojen käsittelystä on säädetty passilaissa sekä henkilökorttilaissa. Yksilöintitiedoilla tarkoitetaan poliisin Heko-Passi –rekisteristä passien ja henkilökorttien yksilöintiin tarvittavien tietojen siirtämistä (mm. kasvokuva, sormenjäljet, nimi, henkilötunnus) teknisellä käyttöyhteydellä poliisin kilpailuttamalle passivalmistajalle. Yksilöinnillä on tarkoitettu passien ja henkilökorttien osalta kyseisten tietojen laserkaivertamista asiakirjojen pintaan sekä tietojen viemistä allekirjoitettuna asiakirjojen siruille. Digitaalinen henkilöllisyystodistus on käytännössä passin tai henkilökortin digitaalinen ilmentymä. Myös digitaalinen henkilöllisyystodistus yksilöidään käyttäen samoja tietoja.

Perustuslakivaliokunnan aloitteesta passilakiin lisättiin aikanaan eduskuntakäsittelyn aikana säännös (35§ 3mom), että passien yksilöinnin on tapahduttava Suomen rajojen sisällä. PeVL6/2013 ja tarkemmin perustuslakivaliokunnan ajatusta on kehitetty hallintovaliokunnassa HaVM 4/2013vp. Asiaa on vähän eri kulmasta käsitelty, mutta siitä huolimatta pohjimmillaan on kyse siitä, missä tietoa tulisi käsitellä ja missä ei. Sama lisäys on tehty henkilökorttilakiin (22§ 4mom).

"Hallintovaliokunta katsoo, että EU-oikeuden mukaiset edellytykset vedota yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen täyttyvät. Passilain 29 §:n mukainen passirekisteri on huomattavan laaja, sisäisen turvallisuuden kannalta merkittävä tietokanta, joka sisältää Suomen kansalaisten henkilöllisyyttä koskevia tietoja valokuvineen ja sormenjälkitietoineen ja johon voidaan katsoa kohdistuvan erityisen korkeita tietoturva vaatimuksia. Tietojen luonne on myös yksittäisessä tapauksessa hyvin merkityksellinen ja siten erityisen suojan tarpeessa. Nämä ovat valiokunnan mielestä sellaisia turvallisuuteen liittyviä syitä, että järjestelyissä tarvitaan normaalia korkeampaa luotettavuutta. "

Poliisin MHEKO-hankkeen ohjausryhmä on käsitellyt Heko-Passi –rekisterin sekä MHEKO-rekisterin tietojen käsittelyn sijaintia laaja-alaisesti mm. kansallisen turvallisuuden, kansallisen varautumisen, tietoturvan, nykyisen passi- ja henkilökorttilain sekä Pitukrin kriteeristön (mm. korotettujen henkilötietojen ja salpid-aineiston suojaaminen + kansallinen varautuminen) näkökulmasta sekä muiden poliisihallituksen osastojen (tiedon omistaja, arkkitehtuuri, tietoturva, tietosuoja, lupahallinto) antamien ennakkotietojen pohjalta ja päätös oli yksimielinen:

Heko-Passi –rekisterin sekä MHEKO-rekisterin tietoja tulee käsitellä Suomen rajojen sisällä myös digitaalisen henkilöllisyystodistuksen yksilöintitarkoituksissa. Tässä käyttötarkoituksessa on kyse poliisin omistaman tiedon luovuttamisesta Digi- ja väestötietovirastolle.

Asiasta on neuvoteltu valtiovarainministeriön ja sisäministeriön kesken useampaan kertaan, ja yhteistyössä on lopulta päädytty esittämään poliisin passi- ja henkilökorttitietoja sisältävien osien osalta (digitaalinen henkilöllisyystodistus) palvelun tuottamista Suomesta. Lisäksi on sovittu asian kirjaamisesta hallituksen esitykseen pykälien perusteluihin. Digi- ja väestötietovirasto ja Poliisihallitus ovat tuottaneet neuvotteluihin hyvää taustamateriaalia. Palvelun siirtämisellä on aikataulu- ja kustannusvaikutuksia, joista seuraavassa esityksessä tarkemmin.

Päätösesityksen vaikutus aikatauluun ja kustannuksiin (Eero Konttaniemi)

Digi- ja väestötietovirasto on arvioinut aikaisemmin, että digitaalisen henkilöllisyyden palveluiden ja tietojen käsittely voitaisiin toteuttaa EU/ETA-alueella olevassa julkipilvessä. Sisäministeriö / Poliisihallitus on todennut, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen yksilöinti (mobiililaitteen ja MHEKO-tietojen liitos) ja erityisesti passikuvan käsittely tulee tapahtua Suomessa. Tähän liittyy aiempaa paperiasiakirjoihin liittyvää lainsäädäntöä ja perustuslaki- ja hallintovaliokunnan lausuntoja.

Ratkaisuvaihtoehdot, jotka täyttävät Poliisin ja sisäministeriön vaatimukset:

- AWS:n osalta on selvitetty Helsinkiin sijoittuvan palvelun saatavuutta ja käyttöönottoa.
- Valtorin kanssa on aloitettu Googlen Haminassa sijaitsevan GCP-palvelun soveltuvuuden arviointi.

Vaikutukset kustannuksiin ja aikatauluun

Jos digitaalisen henkilöllisyyden palvelut on poliisin passi- ja henkilökorttitietoja sisältävien osien osalta tuotettava Suomessa, tuotekehityksen aikataulu tulee viivästyään ja kustannukset sekä kehittämisen, että ylläpidon osalta kasvamaan.

Aikataulun arvioidaan viivästyvän usealla kuukaudella sekä digitaalisen henkilöllisyydestodistuksen, että ulkomaalaisen asiointivälineen osalta. Digi- ja väestötietoviraston arvion mukaan palvelut on mahdollista ottaa käyttöön 1.9.2023. Priorisoimalla toiminnallisuuksia, voi olla mahdollista julkaista osa tätä ennen, kuitenkin aikaisintaan 31.3.2023 (Poliisin toteutus tuotantovalmis 1.3.23).

Tunnuslukulaite eli luonnollisen henkilön asiointiväline voidaan julkaista 31.3.2023. Sen kehitys jatkuu vuoden 2023 aikana, kun lisätään mm. tukikanavia sekä tilaus- ja toimituspisteitä.

Kehittämiskustannukset nousevat arviolta 900 000 euroa. Osa kustannuksista ajoittuu hankkeen jälkeiseen aikaan vuodelle 2023. Ulkomaalaisen asiointivälineen maksullisuudesta aiheutuu aiemmin ilmoitettu 500 000 € lisäkustannus verrattuna alkuperäiseen hankesuunnitelmaan. Jatkuvan palvelun kustannukset nousevat arviolta 700 000 euroa/vuosi. Lisäkustannus aiheutuu pilvipalvelusta ja siihen liittyvästä asiantuntijapalvelusta, joka poikkeaa Digi- ja väestötietoviraston muiden palveluiden käyttämästä ratkaisusta. Kustannusarviot ovat alustavia ja tarkentuvat suunnitelmien edetessä.

Päätösesitys: Hyväksytään, että palvelut on poliisin passi- ja henkilökorttitietoja sisältävien osien osalta tuotettava Suomesta. Hyväksytään ratkaisun kustannus- ja aikatauluvaikutukset.

Päätös: Hyväksyttiin.

7. Muut asiat (Jarkko Levasma)

- [Digitaalisen henkilöllisyyden tilannekuva, infotilaisuus](#) (2.11. klo 8.30-12.30)
- Tulevat kokoukset: 6.10, 3.11. ja 1.12. klo 14-16

8. Kokouksen päättäminen (Jarkko Levasma)

Kokous päättyi klo 15.35.

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirja ohjausryhmä 16.6.2022
Liitteet 2a-b Hallituksen esityksen tilanne
Liite 3 Palveluiden nimeämiseen liittyvät linjaukset
Liitteet 4a-b Hankkeen tilannekatsaus
Liitteet 5a-b Palveluiden sijainti